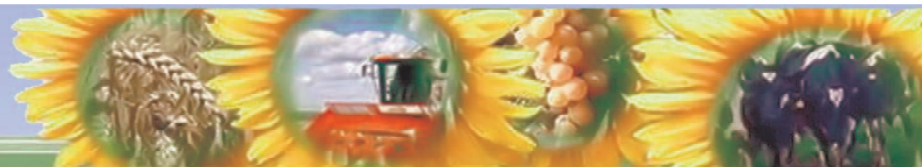

ОСП и Хуманното отношение към ЖИВОТНИТЕ

д-р Пенчо Каменов

директор на дирекция "Здравеопазване на животните" при НВМС

Ветеринарна седмица - София, 27.01.2009г.

Общата селскостопанска политика (ОСП) на ЕС

- се състои от група правила и механизми, които регулират производството, търговията и преработката на земеделски продукти в Европейския съюз, като се обръща повишено внимание на развитието на селските райони.
- ОСП е една от най-важните политики на ЕС. Това се дължи на високия ѝ дял в бюджета на ЕС - почти 50%, а също така и на големия брой хора и обширната територия, които са пряко засегнати от нея.
- Значението на ОСП се определя и от факта, че тя е пряко свързана с Общия пазар и Европейския валутен съюз, които представляват два ключови елемента от постигането на Европейската интеграция.

Реформа на ОСП

- На 26 юни 2003 г. земеделските министри на ЕС приеха **фундаментална реформа на ОСП**. Реформата напълно промени начина на подкрепа в земеделския сектор.
- Новата ОСП е насочена към потребителите и данъкоплатците, като дава възможност на фермерите да произвеждат това, от което се нуждае пазарът.

Ключовите елементи на, реформираната ОСП:

- В бъдеще по-голямата част от субсидиите ще се плаща независимо от обема на продукцията. ограничени елементи на обвързване могат да останат с цел избягване на изоставяне на производството
- Новото “единно плащане на ферма” ще бъде обвързано със спазване на стандартите за опазване на околната среда, безопасност на храните, здравословното състояние на животните и растенията и хуманно отношение към животните, както и с изискванията да бъде поддържана цялата налична във фермата земя в добро състояние по отношение на селското стопанство и опазване на околната среда (“кръстосани условия”) (“кръстосано съответствие”),

Ключовите елементи на реформираната ОСП:

- Една засилена политика по отношение на развитието на селските региони с повече европейски пари,
- нови мерки за подпомагане опазването на околната среда, политика по качеството и хуманно отношение към животните и подпомагане на фермерите с цел отговаряне на европейските стандарти започваща от 2005 г. (за старите страни членки),
- нови мерки за хуманно отношение към животните с плащания, покриващи пропуснати доходи и допълнителни разходи

Ключовите елементи на реформираната ОСП:

- **Опростяване на схемата за единно плащане** Така нареченото „кръстосано спазване“ ще бъде опростено чрез отмяната на стандарти, които нямат отношение или не са свързани с отговорността на земеделските стопани
- **Докато новите държави-членки могат да прилагат Схемата за единно плащане на площ (СЕПП) до края на 2010 г. (за България и Румъния до края на 2011 г.),**
- **държавите от ЕС-15 трябваше да въведат СЕП до 2007 г.**

Правилата за подпомагане на селскостопанските производители в държавите-членки на ЕС са посочени в

- **РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 1782/2003 НА СЪВЕТА** от 29 септември 2003 година относно установяване на общи правила за схеми за директно подпомагане в рамките на Общата селскостопанска политика и за установяване на някои схеми за подпомагане на земеделски производители и
- **РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 1266/2008 НА КОМИСИЯТА** от 16 декември 2008 година за изменение на Регламент (ЕО) № 796/2004 за определяне на подробни правила за прилагане на интегрираната система за администриране и контрол, кръстосано спазване и модулация, предвидени в Регламент (ЕО) № 1782/2003 на Съвета.

Кръстосано съответствие

- С реформата на ОСП получаването на пълния размер на директни плащания от фермерите беше обвързано със спазване на **изискванията за кръстосано съответствие**, които са разпределени в три пакета:
- **Пакет А** - опазване на околната среда, идентификация и регистрация на животните
- **Пакет Б** - здравеопазване на животните, обществено здраве и опазване здравето на растенията
- **Пакет В** - хуманно отношение към животните
- Неспазването на някои от изискванията за кръстосано съответствие води до намаляване на размера на плащането, съответстващо на тежестта на нарушението на правилата.
- Съгласно действащото законодателство (Регламент 1782/2003) българските фермери са задължени да прилагат системата за кръстосаното съответствие **от 2012 г.**
- В резултат на дискусиите бяха приети промени в регламента, съгласно които българските фермери получиха допълнителни 2 години, в рамките на които няма да бъдат санкционирани чрез намаляване на преките плащания при неспазване на изискванията за прилагане на пакети Б и В. За българските фермери схемата ще се прилага съответно:
- **Пакет А - от 2012 г., Пакет Б - от 2014 г., Пакет В - от 2014 г.**

Кръстосано съответствие

- През октомври 2008г МЗХ сформира работна група по кръстосано съответствие, която да изработи Законоустановени изисквания към управлението (ЗИУ), които следва да бъдат прилагани в България след 2011г.,

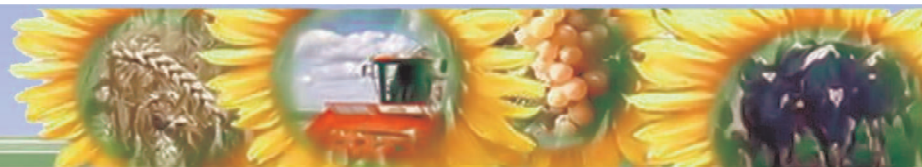
Хуманното отношение към животните и ОСП

- Подобряването на хуманното отношение към животните е една от основните цели на ОСП, която през последните години стана по-силно ориентирана към задоволяване на растящите изисквания на консуматорите по отношение на безопасността на храните, качеството на храните, защитата на животните и опазването на природата и биоразнообразието.

**470 миллиона потребителей
в ЕС**

Социологическо проучване на EUROBAROMETER

в ЕС - 2005

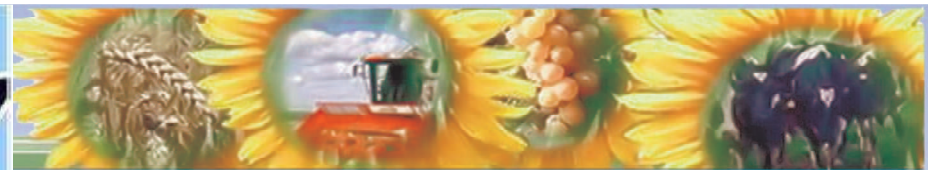
- 82% от потребителите вярват, че имат дълг да защитават животните независимо от цената
- Въпреки че 31% от тях никога не са посещавали ферма метода на производство (биологично производство, свободно отглеждане) са определящи при избора на храна в много по-голяма степен отколкото страната на произход, търговската марка, наименованието или удобната достъпност
- Ако се подобри хуманното отношение.....
 - 80% вярват, че това със сигурност ще доведе до подобряване здравето на животните
 - 74% вярват, че продуктите ще бъдат от етична гледна точка по-приемливи
 - 58% вярват, че това със сигурност ще подобри качеството на храната
 - 57% вярват, че това със сигурност ще подобри безопасността на храната

Социологическо проучване на EUROBAROMETER в ЕС – 2005 г.

Отношение на потребителите:

- 43% взимат под внимание хуманното отношение към животните, когато купуват месо
- 74% вярват, че купувайки продукти, произведени при високи стандарти на ХО допринасят за подобряване състоянието на животните
- 57% биха плащали по-високи цени за продукти, произведени при високи стандарти на ХО

ХУМАННОТО ОТНОШЕНИЕ КАТО КРАЙЪГЪЛЕН КАМЪК В ПОЛИТИКАТА НА ОБЩНОСТТА

- За да отговори на високите изисквания на потребителите Хуманното отношение към животните е залегнало като основен принцип и в прилагането на Общата селскостопанска политика на ЕС

- инкорпорирането на хуманното отношение към животните в ОСП произтича и има за основа

**ПРОТОКОЛА ЗА ЗАЩИТА И ХУМАННО
ОТНОШЕНИЕ КЪМ ЖИВОТНИТЕ - 1999 г.
към ДОГОВОРА ОТ АМСТЕРДАМ**

ПРОТОКОЛА ЗА ЗАЩИТА И ХУМАННО ОТНОШЕНИЕ КЪМ ЖИВОТНИТЕ

С него за първи път в Европейското право животните са признати за „съзнателни, чувствителни същества и с това променя техния статут от “вещи” на същества, които могат да усещат както болка и страдание, така и положителни емоции.

С този Протокол се създава задължение за страните членки

“... при формулирането и прилагането на практика на политиката на Общността в областта на земеделието, транспорта, вътрешния пазар и научните изследвания да отдават пълно внимание на изискванията за защита на животните и тяхното благополучие като въведат съответните законодателни, административни и други необходими разпоредби, за да осигурят тази защита”

Регулирани сектори по ОСП

**за животни и
продукти от животински произход**

- **Мляко и млечни продукти**
- **Месо - говеждо месо; овче и козе месо; свинско месо; яйца и птиче месо; пчелен мед**

Кръстосано съответствие

стандартите за хуманно отношение в кръстосаното съответствие включват следните аспекти от Законодателството:

- **член 4 от** Директива 98/58/ЕО на Съвета относно опазването на животните, отглеждани със селскостопански цели
- **член 3 и 4 от** Директива 91/630/ЕИО на Съвета за установяване минимални стандарти за опазването на **свинете**
- **член 3 и 4 от** Директива 91/629/ЕИО на Съвета от 19 ноември 1991 г. за установяване минимални стандарти за защита на телетата

Стандартите за хуманно отношение в **Кръстосаното съответствие**

- Това например означава забрана за индивидуално отглеждане на телетата в боксове и поединичното отглеждане на свине майки в малки боксове и въвежда изисквания за минимална площ, която трябва да има всяко животно. В стандартите са включени и общите изисквания на Дир. 98/58 основани на 5-те свободи, редовни инспекции на здравословното състояние на животните, пълноценно хранене и свобода на движение.

Национално законодателство - НАРЕДБИ

- Наредба № 16 от 3 февруари 2006 г. за защита и хуманно отношение при отглеждане и използване на селскостопански животни (обн. ДВ. бр.18 от 28 февруари 2006г.)
- Наредба за минималните изисквания за хуманно отношение при отглеждането на свине (обн. ДВ. бр.5 от 17 Януари 2006г .)
- Наредба за минималните изисквания за защита и хуманно отношение при отглеждане на телета (обн. ДВ. бр.17 от 24 Февруари 2006г.)

Всички Наредби са влезли в сила от 1.01.2003

Хуманно отношение при отглеждане на животните

- ▶ Основното правило, което трябва да се спазва при отглеждане и ползване на животните е “предотвратяване на излишното страдание” за да могат фермерите да отговорят на изискванията на кръстосаното съответствие

ПРИНЦИП НА ПЕТТЕ СВОБОДИ

- **Свобода от глад и жажда** – чрез постоянен достъп до вода и осигуряване на диета, която поддържа животното в добро здраве.
- **Свобода от дискомфорт** – чрез предоставяне на подходящо обкръжение включително подслон и подходяща площ за почивка.
- **Свобода от болка и нараняване и заболявания** – чрез профилактика, бърза диагностика и лечение.
- **Свобода да изразяват нормално поведение** – чрез предоставяне на достатъчно пространство, подходящо оборудване и обкръжение на себеподобни.
- **Свобода от страх и стресови ситуации** - като се осигурят условия и работа с животните така че да се избягва душевното страдание.

ХУМАННОТО ОТНОШЕНИЕ КАТО КРАЙЪГЪЛЕН КАМЪК В ПОЛИТИКАТА НА ОБЩНОСТТА

- Осигуряването на безопасност на храните и високи стандарти за здравето и хуманното отношение към животните не е само въпрос на разпоредби. ОСП предлага на земеделските производители стимули да подобрят резултатите си в тези области. Въпреки че обществото като цяло има полза от спазването на стандартите в това отношение, като се прилагат принципите на кръстосано спазване, това може да доведе до значителни разходи за земеделските производители.
- Затова се предоставя финансова подкрепа, която да помогне на земеделските производители да внесат подобрения в тези области в рамките на развитието на селските райони.

СПЕЦИАЛЕН ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

На земеделски производители и на други лица в селските райони се предоставя помощ за да покрият високите стандарти на ЕС в областта на околната среда, хуманното отношение към животните и опазването на общественото здраве;

ХУМАННОТО ОТНОШЕНИЕ КАТО КРАЙЪГЪЛЕН КАМЪК В ПОЛИТИКАТА НА ОБЩНОСТТА

Предвижда се финансова помощ за:

- 1. инвестиране в земеделски стопанства или предприятия за преработка и продажба на селскостопанска продукция**
- 2. фермери, които прилагат по-високи от базовите стандарти**
- 3. фермери, които биха искали да адаптират фермите си и да постигнат по-добри стандарти**
- 4. участие в схеми(програми) за осигуряване на качество**
- 5. Безплатни съвети за фермерите в различни служби и ведомства**
- 6. Обучение**

Финансова помощ за фермери, които биха искали да адаптират фермите си и да постигнат по-добри стандарти

- **За фермери и собственици които искат да постигнат стандартите на ЕС в областта на опазване на околната среда, общественото здраве и хуманното отношение.**
- **Финансова подкрепа могат да получат производителите на яйца, които по силата на директива 74/1999 са задължени да изхвърлят от употреба неуголемените клетки за кокошки след 2012г. за пропуснати ползи и за допълнителните разходи при поддържането на системи за свободно или подово отглеждане.**
- **Свиневъдите са задължени по силата на директивата да спрат използването на индивидуални боксове за свинете майки от 2013 г. Те биха могли да получат финансова подкрепа за пропуснати ползи и за допълнителните разходи при поддържането на системи за групово отглеждане в обор на сламен под на свинете майки или свободно външно отглеждане.**
- **В тези случаи фермерите не могат да бъдат подпомогнати в разходите за инвестициите, които са направили за да постигнат задължителните стандарти по законодателството. Те могат обаче да получат помощ за тези разходи по следващата мярка:**

Помощ за инвестиране в земеделски стопанства или предприятия за преработка и продажба на селскостопанска продукция

- Целта на тази мярка е да се модернизират фермите.
- За да може обаче да се получи финансова помощ инвестициите трябва да имат за цел въвеждането на точно определени стандарти – един от тях е подобряването на хуманното отношение.

Помощ за фермери, които прилагат по-високи от базовите стандарти за хуманно отношение

- Помощта може да бъде отпусната ако фермерът поеме ангажимент да прилага по-високите стандарти за минимум 5 години. Този ангажимент трябва да включва нещо повече от прилагането на добри фермерски практики. Ще се подпомагат фермери, които искат да прилагат най-доброто от «хуманните» практики и методи на отглеждане на животните.
- Подкрепа също може да се отпусне на фермери, които ще отглеждат местни породи животни, които са характерни за региона или са застрашени да се загубят като генофонд за животновъдството.

Помощ при участие в схеми(програми) за осигуряване на качество

- Тази мярка дава прекрасна възможност да се подобри хуманното отношение към животните. Една от целите на мярката е да се уверят потребителите в качествата на произвеждания продукт и в характеристиките и високите стандарти на производствения процес (особено съществено за хуманно отношение към животните) при участието на фермера в програмата за осигуряване на качество.
- Подкрепа могат да получат фермери, които доброволно участват в национални или на ЕС програми за осигуряване на качество – например **Label Rouge** във Франция, **Freedom Food** в Англия, **Neuland** в Германия.

Безплатни съвети за фермерите в различни служби и ведомства

- Подкрепа може да се отпуска на фермерите за да посрещнат разходите при използване на консултантски фирми, които правят оценка на фермата и идентифицират проблемите и областите в които фермерът трябва да направи подобрения за да посрещне изискванията на законовите стандарти за опазване на околната среда, общественото здраве, здравето на животните и стандартите за хуманно отношение. Тази подкрепа е залегнала в Регламент 1782/2003 с цел най-вече да подготвя фермерите така че да могат да отговорят на кръстосаното съответствие.

Обучение

- Въвеждането на високи стандарти за защита на животните изисква от производителите и фермерите високо ниво на управленски умения, технически знания и способности и в същото време способност да преценяват и разбират етичната стойност на хуманното отношение към животните.
- Подкрепа се дава за обучение на фермерите, за подобряване на професионалните им способности и квалификация. Обучението трябва да подготвя фермерите да могат да правят качествени промени в производствения процес и да прилагат добри фермерски практики и правилата за защита и хуманно отношение към животните.

Основни ангажименти във ветеринарната област

- Преструктуриране на предприятията за хранителни продукти от животински произход
- Изграждане на национална база данни за говеда, усъвършенстване и разширяване на системата ЕВРОВЕТ за идентификация, регистрация и контрол на движението на дребните преживни животни, свине и еднокопитни; екарисажи
- Изграждане и реконструкция на 6 бр. дългосрочни пунктове за граничен ветеринарен контрол до края на 2006г.
- Подобряване на мерките за предотвратяване на спонгиформната енцефалопатия по говедата (болестта “луда крава”).
- Въвеждане и прилагане на новото законодателство на ЕС по отношение на безопасността на храните

ЗДРАВЕ И ХУМАННО ОТНОШЕНИЕ КЪМ ЖИВОТНИТЕ

- За да са безопасни храните, най-напред животните, от които те произхождат, трябва да са здрави.
- Необходимостта да се запази здравето на животните чрез добра ветеринарна практика и да се предотврати появата на заразни болести по животните като шап, чума по свинете или птичи грип е приоритет за ЕС. Евентуална поява на подобни болести се следи отблизо и се предприемат мерки за предотвратяване на разпространението им.
- За да бъдат внесени или пуснати за продажба в рамките на ЕС, всички животни и животински продукти трябва да отговарят на строги ветеринарно-санитарни изисквания.
- Основен принцип в законодателството на ЕС за хуманното отношение към животните е те да не бъдат подлагани на болка или страдание, които могат да бъдат избегнати. Този принцип е отразен в ясните правила за условията, при които могат да се отглеждат кокошки, свине и телета, и при които могат да се транспортират и убиват селскостопански животни. Тези правила се актуализират редовно с оглед на най-новите научни данни и са едни от най-строгите в света.
- Проучванията сочат, че ако се гледат добре, селскостопанските животни са по-здрави и произвеждат по-качествени храни.

Благодаря за вниманието